

ANADOLU AJANSININ TEKNİK DONANIMI

E. Özgür GÖNENÇ*

The Technical Equipment of the Anatolian Agency

In this article we have talked about the technical systems used by the Anatolian Agency from the beginning date of the news to the present day. We have compared the old systems to the new systems. In the conclusion part of the article we have talked about the correspondents and the branch offices of the Anatolian Agency.

.....

Giriş

Anadolu Ajansı, kuruluş aşamasında Osmanlı Bankası'ndan alınan bir daktilo ile yayın yaşamına başlamıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında, Kuvay-i Milliye'nin çalışmaları ile ilgili yaptığı haberleri teksir makinesiyle çoğaltarak oldukça güç koşullarda dağıtmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluncaya dek kullanılan teknik araç gereç daktilo, teksir makinesi ve kısmen telgraf kanalları olmuştur. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde telgraf daha yoğun bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Reuter-Havas Ajansı'nın telsiz dinleme ve telek cihazlarının Anadolu Ajansı'na devredilmesiyle, Ajans ilk çağdaş teknolojik araç gerece sahip olmuştur.

1940'lı yıllarda, Anadolu Ajansı, PTT'nin telgraf kanalları yerine teleks kanallarını kullanmaya başlamıştır. Böylece aboneler, elden

* Araç.Gör.Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü

bülten yerine, teleks kanalları aracılığıyla ile 50 baud hızında, ajanstan kiraladıkları teleks yazıcı cihazı ile haberleri almışlardır.

1986 yılında bilgisayar teknolojisi ile tanışan Anadolu Ajansı, büyük bir teknolojik sıçrama gerçekleştirmiştir. 1987 yılı sonunda haberler, 1988 yılı sonlarında fotoğraflar uydu aracılığıyla yurtiçi ve yurtdışı abonelerine ulaştırılmaya başlamıştır. Bundan sonraki aşama olarak kendi uydu kanallarını kullanarak haber ve fotoğrafı birlikte bütün dünyaya ulaştırmak amaçlanmaktadır.

Kısaca Anadolu Ajansı'nın geçmişten günümüze teknolojik açıdan geçirdiği evreleri üç bölümde incelemek olasıdır:

- Eski Sistem (Teleks Sistemi)
- Yeni Sistem (Bilgisayar Sistemi)
- Uydu Sistemi

1.1 Eski Sistem (Teleks Sistemi)

Anadolu Ajansı'nın teknolojik hizmetleri gelişmeden önce haber toplama, yazma ve aktarma işlevleri eski sisteme göre yapılmıştır. Eski sisteme göre bu işlev şu şekilde yerine getirilmektedir: Anadolu Ajansı'nın çeşitli ölçütlere bağlı kalınarak ülkenin her yöresine yayılmış büroları bulunmaktadır. Bu bölge müdürlükleri ve bürolarda, izlenecek işlerin saati, yeri ve hangi muhabirin o işe gideceğinin kaydedildiği birer istihbarat defteri bulunmaktadır.

Her muhabir istihbarat defterinden işin yerini ve saatini öğrenmektedir. İşe giden muhabir, haber hakkındaki gerekli bilgi ve belgeleri aldıktan sonra, eğer o görev için ayrıca bir foto muhabiri görevlendirilmediyse, olayla ilgili fotoğrafları da kendisi çekerek dönüşünde aldığı notları ve belgeleri daktilosuna yazarak haber yapmaktadır.

Muhabirin daktilo makinesi üzerinde yazdığı haber üzerinde, bağlı bulunduğu bölümün şefi ya da bölüm müdürü tarafından düzeltmeler yapılmaktadır. Düzeltilmiş haber, altında muhabirin, bölüm şefi ya da müdürünün parafıyla haberleşme servisine verilmektedir.

Haberleşme servisine gelen haberler, SIEMENS marka 37-H model perforeli teleks cihazıyla banda alınmaktadır. Haberin bandı önceliğine ve o günkü haber trafiğine göre, SIEMENS marka T61 model

oto vericisiyle teleks dağıtım santralına gönderilmektedir. Teleks dağıtım santrali teleks sinyallerini abone sayısı kadar çoğaltmaktadır. Abonelerin PTT'den kiraladıkları özel teleks hatları, dağıtım santralının çıkışına bağlanmıştır. Dağıtım santralının bu hatlar üzerinden gönderdiği teleks sinyalleri abonelerin Anadolu Ajansı'ndan kiraladığı Extel marka AH model teleks yazıcı aygıtlarında tekrardan yazıya dönüşmektedir.

1.2 Yeni Sistem (Bilgisayar Sistemi)

Başlangıçta çoğu elle yazılmış haberlerin panolara asılması, Ankara dışına telgrafla iletilmesi ile yola koyulan Anadolu Ajansı teleks devrini yaşadktan sonra, 1986 yılında bilgisayar teknolojisine adım atmıştır. İletişim teknolojisine paralel olarak Anadolu Ajansı da gelişmeler göstermiştir.

Anadolu Ajansı haberin alınması, işlenmesi abonelere ve tüm dünyaya iletimi için gerekli olan bütün aygıtların bakım ve onarımı ile abonelerdeki kişisel bilgisayar, yazıcı ve teleks aygıtlarının bakım ve onarımını da yapmaktadır.

Haber iletimi için gerekli olan elektronik aygıtların bir bölümü de teknik müdürlük bünyesinde tasarlanmakta ve piyasa maliyetinin çok altında üretilmektedir.

Anadolu Ajansı Teknik Müdürlüğü, Bilgisayar Sistem Desteği Bölümü, Elektronik İletişim Laboratuvar Bölümü olarak iki çalışma grubundan oluşmaktadır. Her iki bölüm de koordineli olarak çalışarak, haber ve fotoğraf alma, işleme, iletme işlevlerini görmekte ve bilgisayar sistemlerinin etkin hizmet vermesini sağlamaktadırlar.

Haberin en hızlı biçimde kaynağından alınması ve abonelere ulaştırılması işlemi 1986 yılından bu yana bilgisayarlar aracılığıyla yapılmaktadır. Ankara merkezinde 2 adet DEC PDP 11/84 haber alma, işleme ve 1 adet DEC PDP 11/73 abone haber iletim sisteminden yararlanılmaktadır.

İstanbul ve İzmir'de ise bu üç işlevi aynı anda yapan 1 adet DEC PDP 11/73 bilgisayar sistemi bulunmaktadır. DEC PDP 11/84 bilgisayar sistemi 1MB kapasitede ana bellek 205 MB disk birimi ile 128 adet RS 232 PDP 11/73 bilgisayar sistemi ile 1 MB ana belleğe ve 180 MB disk birimine sahiptirler.

Yurt içi ve yurt dışındaki bürolar kişisel bilgisayarla modem üzerinden gönderilen haberler alınmakta ve ilgili haber işleme birimine

yönlendirilmektedir. Bu işlem kendiliğinden yapılmaktadır. Ayrıca Associated Press (AP), Agence France Presse (AFP), Reuters, Qua (Katar Haber Ajansı)'dan gelen haberler de sisteme bağlı hatlar üzerinden girmektedir.

Merkezden ve merkez dışından oluşturulan, son şekli verilmiş haberler DEC PDP 11/73 Abone Haber İletim sistemine aktarılmakta, aboneler modem bağlantısı üzerinden kişisel bilgisayarı ile ya da telgraf hattı üzerinden bağlı olan hızlı yazıcılar aracılığıyla gönderilen haberleri almaktadırlar. Anadolu ajansı iletişim teknolojisindeki hızlı yenileşmeye ayak uydurmuş ve Atheer International Şirketi'ne sipariş edilen son derece yüksek kapasiteli yeni bir bilgisayar sistemine geçilmiştir.

Anadolu Ajansı, haber alma, işleme, iletme işlevleri için mevcut teknolojileri destekleyen üstün özelliklere sahip ve gelecekteki iletişim gelişmelerine uyum sağlayacak yeni sisteme kavuşmuştur. Halen kullanılmakta olan kişisel bilgisayar sistemleri yeni bilgisayar sistemlerine yerel ağ (Local Network) ile bağlanmıştır.

Yazılan haberler, bu ağ üzerinden belirtilen kişilere ya da iletme amacıyla iletim bilgisayar sistemlerine gönderilmektedir. Yeni sistemin her biri Motorola 88K CPU ve RISC teknoloji kullanan 128 MB kapasitede ana belleğe, 26B kapasitede sistem diski ile yedekleme için 500 MB kapasitede kartuş teyp birimine sahiptir.

Sistemin tamamında toplam 128 adet dış bağlantı birimi bulunmaktadır. Ana sistemleri haber işlevleri için ortaklaşa erişim yapacakları RAID 5 teknolojisini kullanan 106 B kapasitede disk birimine sahiptir.

Bu bilgisayar sistemi her yılın yayınlanmış haberlerini bir optik diskte saklayabilecek arşiv sistemine de sahip bulunmaktadır. Yeni bilgisayar sistemi iki adet haber alma, işleme iki adet dış bağlantı ile haber iletme sisteminden oluşmaktadır. 4 sistem donanımsal olarak aynı özelliklere sahip olmasına karşın farklı yazılımlar ile işlevleri ayrılmaktadır.

Bilgisayar teknolojisinin gelmesiyle eski sistem terk edilerek yeni sisteme geçilmiştir. Anadolu Ajansı 6 Eylül 1986 tarihinden başlayarak Ankara ve İstanbul'da bulunan abonelerine bilgisayar teknolojisini kullanarak haber iletmektedir.

Bu sistemde de daha önce kullanılan eski sistemde olduğu gibi muhabirler olaya gitmekte ve haber için gerekli bilgi ve belgeleri toplamaktadırlar. Muhabirler haberlerini bilgisayar terminalinin ekranına yazmaktadırlar. Bu bilgisayar terminalleri muhabirlerin

kullandığı klavyeye göre düzenlenmiştir. Muhabirler bu terminalerde yazdıkları her türlü haberi düzeltme olanağına sahip bulunmaktadırlar.

Bu bilgisayar terminaleri yalnızca haber yazmak için kullanılmamaktadır. Terminalerde Anadolu Ajansı bilgisayar sistemine giren ve çıkan bütün iç ve dış haberleri izleme olanağı olduğu gibi kod verilerek istenilen haberler arşive kaldırılarak saklanabilmektedir. Anadolu Ajansı bilgisayar sistemiyle bir çok işlevi yerine getirmektedir.

Bilgisayar terminaline yazılan haberde muhabir istediği düzeltmeleri yaptıktan sonra haberi bir komutla sistemin belleğine göndermektedir. Muhabirlerin kullandıkları terminalerin gönderdikleri haberlerin başlıkları ve numaraları, muhabirin bağlı bulunduğu şefin ya da sorumlunun bilgisayar terminalinin yanındaki yazıcıda görülmektedir. Haberin başlığını ve haber numarasını gören şef ya da sorumlu, haberi, kendi bilgisayar ekranına çağırılmaktadır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra muhabirin parafı yanına kendi parafını da ekleyerek haberi yeniden sisteme göndermektedir. Haberler kategorilerine göre ilgili bölüm müdürlüğünün bilgisayar terminalinin yanında bulunan yazıcıda haber başlığı ve numara sırasıyla çıkmaktadır.

Bu müdürlüğün sorumluları da haber numarasına göre haberi tekrar ekrana almaktadırlar. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra haber sisteme yeniden gönderilmektedir. Müdürlükler tarafından gönderilen haberlerin tümünün haber başlığı ve numarası Haber Redaksiyon ve Yayın Müdürlüğü'ndeki yazıcılarda görülmektedir. Burada da gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra habere son biçimi verilmekte ve haber yayınlanmak üzere kanallar üzerinden abonelere yollanmaktadır.

Yeni sistemde haber bir kez bilgisayar terminaline yazılmaktadır. Oysa ki eski sistemde haber en az iki kez yazılmaktadır. Ayrıca yeni sistemde haberleşme servisine gerek kalmamıştır. Çünkü yeni sistemde haberler bant yapılmamaktadır.

Böylece daha az insan gücü kullanılmaktadır. Yeni sistemin en önemli özelliği hızlı olmasıdır. Sistem hızlı olduğundan yazılan bir haber en az dört kişi tarafından kontrol edilip yanlış varsa düzeltilebilmektedir.

Haberlerin tümünün Haber Redaksiyon ve Yayın Müdürlüğü tarafından yayına sokulması sayesinde de bütün haberlerde aynı dil ve biçim kullanılmaktadır.

Yeni sistemin hızı yüksektir. Bu sistemde bilgisayar terminallerinin hızı 2400 Baud (Bit/sn)'ye ayarlanmıştır. Bu hız 9600 Baud hızına kadar çıkarılabilmektedir. Bilgisayar terminallerinin yanında bulunan ve haber başlığı ile haber numarası yazılan yazıcıların hızı ise 300 Baud (Bit/sn)'dir. Anadolu Ajansı'nın tüm haberlerini iletmektedir.

Yeni sistemde abonelere bir saniyede $110/7=15.7$ harf geçilebilmektedir. Bu hız tam dolu bir sayfaya oranlandığında bir sayfanın 80 sütunX40 satır olduğu düşünüldüğünde 3200 harf alabildiğini kabul edilmektedir. 1 sayfa haber $3200/15.7= 203.8$ sn= 3.2 dakikada aboneye geçilebilmektedir.

1.3 Uydu Sistemi

Anadolu Ajansı'nın sonuç olarak bugün geldiği teknolojik nokta şudur: Motorola Bilgisayar sistemleri tabanlı her biri 128MB ana belleğe sahip ana bilgisayar sistemi ve bu sistemlerin ortak kullanıldığı 10 GB disk birimi Anadolu Ajansı'nın tüm iletişimini sağlamaktadır.

Haberler modem hattıyla kişisel bilgisayarlara, telgraf hattıyla da yazıcılara yollanarak abonelere ulaştırılmaktadır. Bölgelere haber iletiminde TÜRK TELECOM'un tek yönlü Turpak ITI bağlantısı kullanılmaktadır.

"TRT ile yapılan anlaşma çerçevesinde VBI adı verilen yöntemle AA Haberleri TRT 2 TRT INT ve TRT AVRASYA kanallarından tüm Türkiye'ye Avrupa'ya ve Türk Cumhuriyetleri'ne iletebilecek TRT'nin söz konusu kanallarının izlenebildiği her yerden bir Decoder (şifre çözücü) aracılığıyla alınabilmektedir." 1

Anadolu Ajansı 1997 yılında elindeki teknolojik yapısını oldukça genişletmiştir. 1997 yılı içerisinde elektronik uydu sistemi denilen bir sistemle abonelerine ulaşmaya başlamıştır. TRT 2 yayınlarının olduğu her yerde Anadolu Ajansı'na abone olabilme olanağı yaratılmıştır. Bu sistem sayesinde insanlar ajansa bireysel olarak da abone olmuşlardır.

TRT 2 yayınlarının izlenebildiği her yerde örneğin Şırnak'ta bir vatandaş 1000 dolar karşılığında ajanstan sağladığı decoder (şifre çözücü) sayesinde kendisine bir haber havuzu açabilmektedir. Yine kuracağı ucuz

1 BENGİ Hilmi, *Üç Çeyrek Asırlık Çınar Anadolu Ajansı*, Yeni Türkiye Dergisi, Ankara, Kasım-Aralık, 1996, s:1123.

maliyetli bir bilgisayar aracılığıyla ajans haberlerini radyodan izleyebilmektedir. 1997-1998 yılları içerisinde girdiği uydu haberciliği (BIB) sistemi aracılığıyla teknolojik anlamda dünya haber ajanslarıyla aynı düzeye gelmiştir.

Bu sistemden başka, Anadolu Ajansı her gün Türkçe ve İngilizce haberlerinden oluşan bültenlerini internet adresi ile bütün dünyaya sunmaktadır.

Sonuç

Anadolu Ajansı, Türkiye'deki yerel ve ulusal gazete ve televizyonların abone olmak suretiyle, haber ve fotoğraf gereksinimlerini karşıladığı en büyük kurum ve kuruluşlardır.

En küçük yerleşim biriminden, en büyük yerleşim birimine kadar kaşeli muhabir adı verilen geniş bir muhabir ağına sahiptir. Ankara Genel merkez olmak üzere Adana, Antalya, Aydın, Bitlis, Bursa, Çanakkale, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Trabzon Bölge Müdürlükleri, Edirne, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Konya Samsun, Sivas gibi illerde büroları bulundurmaktadır.

Ankara Genel Merkezde iç haberler, yurt haberleri ekonomi, dış haberler hizmet birimleri bulunmaktadır. Bunun dışında fotoğraf servisi ve parlamento haber müdürlüğü şeklindedir.

Anadolu Ajansı, Reuters, Associated Press (AP), Deutsche Press Agentur gibi uluslararası ajanslarla bağlantıları bulunmaktadır. Bu bağlantılar karşılıklı haber alışverişinde büyük rol oynamaktadır.

Anadolu Ajansı'nın 500 dolayında kadrolu muhabiri bulunmaktadır. Bunun dışında yurt içinde ve yurt dışında toplam 500 dolayında kaşeli muhabiri bulunmaktadır.

Kaynakça

-BENGİ Hilmi, Üç Çeyrek Asırlık Çınar Anadolu Ajansı, Yeni Türkiye Dergisi, Ankara, Kasım-Aralık, 1996.

